

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 9 listopada 2017 r .

w sprawie: ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw

W związku z uchwaleniem przez Sejm RP na posiedzeniu w dniu 27 października 2017 r. ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów wyraża zdecydowany sprzeciw wobec zmiany obowiązującej jeszcze ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w formie zaproponowanej przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa.

Zgodnie z przyjętą ustawą, zmianie ulega procedura tworzenia, weryfikacji i zatwierdzania taryf opłat za wodę i ścieki, w której odbiera się gminom najważniejsze narzędzie do ich kształtowania (w tym weryfikacji ponoszonych kosztów). Nowa ustawa pozostawia gminom obowiązek realizacji zadania własnego w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, odbiera jednak organom tychże gmin istotne uprawnienia i wpływ na samodzielne ustalanie odpowiednich parametrów przy wykonywaniu tych zadań, uwzględniających rachunek ekonomiczny.

Zgodnie z postanowieniami art. 24c ustawy, taryfy opłat za wodę i ścieki będzie ustalała instytucja rządowa, która nie ponosi żadnej odpowiedzialności za realizację zadań własnych gmin w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Instytucja rządowa otrzymuje uprawnienia do dyktowania stawek za wodę i ścieki, uzasadnione nie tyle rachunkiem ekonomicznym przedsiębiorstw, ile polityką Rządu. Oznacza to w praktyce pozbawienie gmin kluczowych kompetencji w zakresie zarządzania własnym systemem wodno-kanalizacyjnym. Biorąc pod uwagę dotychczasowy sposób konstruowania taryf, ich zatwierdzanie było ważnym instrumentem kształtowania polityki dotyczącej zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków przez gminy. Nie można zapominać, że ceny taryfowe są pochodną kosztów przedsiębiorstw, wynikających z szeregu uwarunkowań – różnych dla poszczególnych gmin, a także z podejmowanych działań inwestycyjnych, związanych z budową nowych sieci wodno-kanalizacyjnych oraz modernizacją infrastruktury już istniejącej.

Zwracamy uwagę na fakt, że obowiązująca aktualnie ustawa w art. 2 ust. 2 gwarantuje, że niezbędne przychody przedsiębiorstwa – to wartość przychodów w danym roku obrachunkowym, zapewniających ciągłość zbiorowego zaopatrzenia w wodę odpowiedniej jakości i ilości i zbiorowego odprowadzania ścieków, które przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno osiągnąć na pokrycie uzasadnionych kosztów, związanych z ujęciem

i poborem wody, eksploatacją, utrzymaniem i rozbudową urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych oraz osiągnięcie zysku.

Jak wynika z treści uzasadnienia do przyjętej ustawy – nowo wprowadzany organ regulacyjny będzie oceniał taryfy przede wszystkim przez pryzmat tego, by ochronić odbiorców usług przed wzrostem cen. W tej sytuacji widzimy duże zagrożenie dla aktywnej polityki inwestycyjnej przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych, które nie będą w stanie wygenerować odpowiednich środków na ten cel. Fakt ten ograniczy również możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na inwestycje, w związku z brakiem środków na wkład własny do projektów. Brak realizacji nowych inwestycji wodno-kanalizacyjnych stwarza realne zagrożenie spadku jakości usług i wzrost kosztów związanych z usuwaniem skutków awarii sieci oraz ciągłości dostaw. Ponadto skutkiem nowego prawa może być zmuszenie gmin do dotowania przedsiębiorstw w znacznym stopniu.

Najbardziej budzącym nasz niepokój jest zawarte w przyjętej ustawie postanowienie wprowadzające zasady ustalania taryf na okres trzech lat, co dodatkowo znacząco podnosi poziom ryzyka dla stabilności finansowej przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych. Zamrożenie cen spowoduje brak możliwości uwzględnienia kosztów, na które przedsiębiorstwa nie mają wpływu, jak wzrost cen energii elektrycznej czy wzrost płacy minimalnej. Jednym z istotnych czynników, wpływających na taryfy wody jest też jej cena hurtowa dla przedsiębiorstw, nie posiadających własnych źródeł jej poboru. Postanowienia nowej ustawy nie regulują tej kwestii.

Obawiamy się, że zawarte w przyjętej przez Sejm ustawie rozwiązania mogą zachwiać stabilnością finansową przedsiębiorstw, a w praktyce doprowadzić do naruszenia podstawowych zasad określonych w art. 1 obowiązującej obecnie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, którymi są zapewnienie ciągłości dostaw odpowiedniej jakości wody oraz niezawodnego odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Analizując zmiany wprowadzane przez uchwaloną ustawę o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, nie można pominąć faktu uchwalenia przez Sejm w dniu 20 lipca 2017 roku ustawy Prawo wodne. Zwracamy uwagę na fakt, że zgodnie z art. 561 tejże ustawy zamrożono do końca 2019 r. górne jednostkowe stawki opłaty stałej za pobór wód, jednocześnie informując szeroko społeczeństwo, że zgodnie z art. 558 tejże ustawy wprowadzenie opłat za usługi wodne nie może stanowić podstawy do zmiany taryf, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, określonych na rok 2018 i 2019.

Ustawodawca skrętnie pomija fakt, że opłata za usługi wodne, to nie tylko opłata stała lecz również opłata zmienna. Zwracaliśmy na ten fakt uwagę w stanowisku Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów z dnia 19 maja 2017 r.

Ponownie pragniemy zwrócić uwagę, że wprowadzenie opłat za pobór wody, w szczególności przeznaczonych do celów realizacji zadań własnych gmin w zakresie zbiorowego zaopatrzenia ludności, w wysokości przewidzianej w uchwalonej w lipcu 2017 r. ustawie Prawo wodne (zgodnie z art. 274 ust. 4) spowoduje wzrost kosztów dostarczania wody, który przełoży się na wzrost ceny wody dla odbiorców, jak też na zwiększenie kosztów funkcjonowania jednostek gminnych. Aktualna cena za pobór 1 m³ wody podziemnej, wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności na cele socjalno-bytowe wynosi 0,068 zł, a wody powierzchniowej 0,04 zł. Stawka za pobór wód do celów zaopatrzenia ludności, określona w nowej ustawie Prawo wodne wynosi od 0,15 zł/m³ do 0,30 zł/m³ w zależności od średniorocznego poboru wody oraz niezależnie od źródła poboru wody (woda powierzchniowa czy podziemna). Uchwalone stawki są kilkakrotnie wyższe niż obecnie. W niektórych przypadkach podwyżki mogą sięgnąć nawet 7,5-krotnie (porównując stawkę 0,04 zł/m³ i 0,30 zł/m³), nie licząc wprowadzenia wysokiej, dodatkowej opłaty stałej za pobór tych wód. Nie zapominajmy, że uchwalona w dniu 20 lipca 2017 r. ustawa Prawo wodne wprowadza również dodatkowe, wysokie opłaty za odprowadzenie wód opadowych i roztopowych oraz za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej.

Postanowienia uchwalonej w dniu 27 października br. ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, w połączeniu z obciążeniami finansowymi, wynikającymi z uchwalonej w lipcu br. ustawy Prawo wodne budzą nasze poważne obawy zarówno o płynność finansową działających na naszym terenie przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych, jak również o możliwość realizacji zadań własnych gmin, wynikających z ustawy o samorządzie gminnym, czy wprost płynność finansową jednostek samorządowych.

Wprowadzenie przez Rząd takich uregulowań prawnych, które spowodują sztuczne – oderwane od realiów ekonomicznych - zaniżanie taryf za dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków, bezsprzecznie przeniesie planowany wzrostu kosztów na podmioty realizujące zadania własne gminy, spowoduje zmniejszenie środków własnych, przeznaczanych na rozwój inwestycji wodno-kanalizacyjnych, a to z kolei może istotnie wpłynąć na poziom wywiązywania się gmin z obowiązków wynikających z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Podsumowując, Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów kwestionuje zasadność postanowień uchwalonej przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, w części dotyczącej zmiany sposobu zatwierdzania taryf. Zwracamy się do Senatu RP oraz do Prezydenta RP z wnioskiem o odrzucenie ustawy w brzmieniu uchwalonym przez Sejm w dniu 27 października 2017 r. Uchwalona ustawa niesie za sobą zbyt wiele negatywnych konsekwencji finansowych i prawnych dla jednostek samorządu terytorialnego, związanych z nową regulacją prawną. Należy także zwrócić uwagę na naganny fakt, iż projekt ustawy przed skierowaniem jej do Sejmu RP nie został skonsultowany z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.